

ЧИСЛО

6

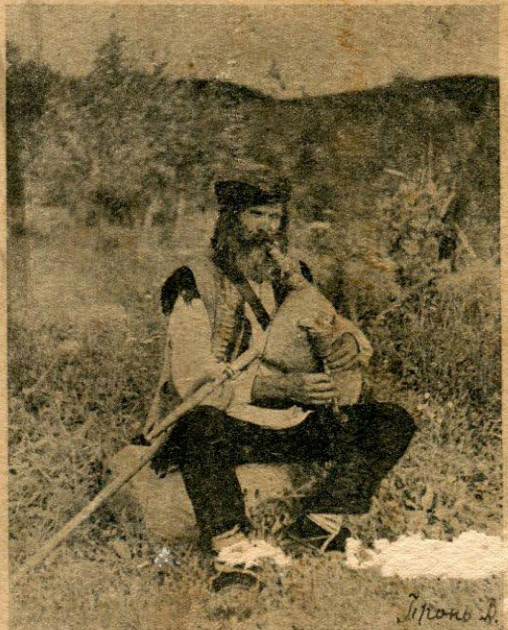
річник IV

СВІТЛО И ТІНЬ

photomuseum.lviv.ua

ЧЕРВЕНЬ 1936

ПЛІВКИ ГЕВАРТА

до малоформатних фотоапаратів
LEICA, RETINA, CONTAX

EXPRESS SUPERCHROM 28° Ш.

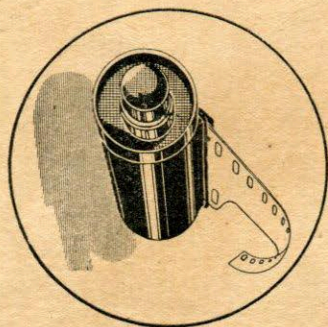
Висока чулість
Знаменита ортохромазія
Дрібне зерно.

PANCHROMOSA 26° Ш.

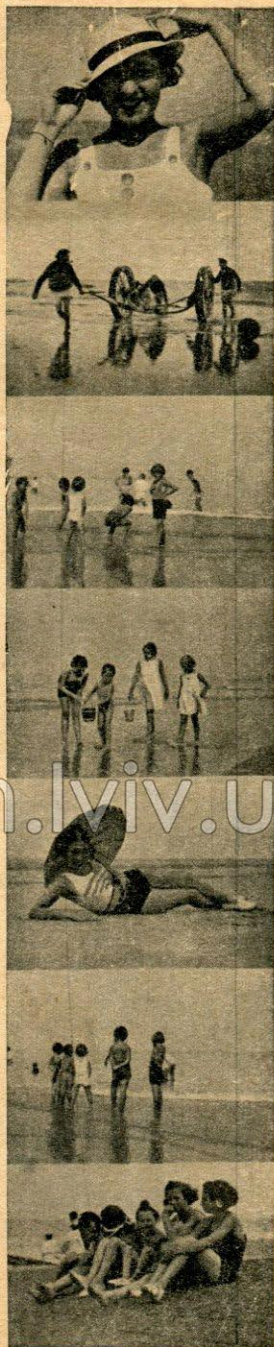
Панхроматична
Передає всі барви в при-
родних натугах, до знімок
при штучнім світлі.

PANCHROMOSA MICROGRAN 20° Ш.

Панхроматична
Спеціально дрібне зерно.

Доставляється як
набої готові до на-
бивання при деннім
світлі разом з ка-
сетою.

Gevaert

С В І Т Л О   й   Т І Н Ь

Щ О М І С Я Ч Н И К

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОГО ФОТОГРАФІЧНОГО ТОВАРИСТВА У ЛЬВОВІ ТА ЙОГО ФІЛІЙ

Ч. 6 [30]

Ч Е Р В Е Н ь   1 9 3 6

І V Р І К

Новий конкурс „Світла й Тіни“

на 1936 рік

Вислід першого конкурсу для передплатників «Світла й Тіни» подали ми в попереднім числі, Тепер, щоб заохотити наших світливців до поширення одинокого українського фото-місячника «Світло й Тінь», наше видавництво проголошує

другий конкурс «Світла й Тіни»

на 1936 рік. У конкурсі можуть брати участь всі ті, що: 1) заплатили або заплатять цілорічну належність за «Світло й Тінь» в 1936 р. зол. 8.50 найdaleше до 10 липня 1936; 2) не мають ніяких довгів у журналі за попередні роки; 3) подадуть редакції журналу (Львів 1, вул. Реймонта Содова 4. м. 1.) найdaleше до 10. липня 1936 р. точні адреси бодай двох українців-світливців.

Як премії до вильосування між учасників того другого конкурсу видавництво «Світло й Тінь» визначає **200 (двіста) золотих** у фототоварі. Тих 200 зол. розділяться так:

1) сто золотих у товарі дістане той з передплатників, котрий якнайшвидше пришле (крім 8.50 зол.) найбільше точних адрес українських світливців;

2) по 10 зол. у товарі дістане дальших десять осіб зпоміж учасників конкурсу.

Розважмо: 1) 10 липня 1936 останній реченець другого конкурсу; 2) конкурс має дуже легкі умовини; 3) конкурс дає великі премії. — Рішімся: 1) зараз написати якнайбільше точних адрес наших світливців; 2) якнайшвидше вислати ті адреси й 3) 8.50 зол. на адресу: «Світло й Тінь» — Львів 1, вул. Реймонта (Содова) 4. м. 1. згл. на conto П. К. О. «Ярослав Савка — Львів — ч. 501.524». Коли є які борги за «С. й Т.» з попередніх літ, то і їх слід вирівняти найdaleше до 10. VII. 1936.

Вислід конкурсу буде оголошений у серпневім числі «Світла й Тіни».

Видавництво місячника «Світло й Тінь»

Львів 1, вул. Реймонта (Содова) 4. м. 1.

З МОЙОГО ДОСВІДУ

Я. М. Береза

Наближається літо — пора жнива для світливців. Мало знайдеться таких нещасливих, що не будуть мати змоги бодай на короткий час відірватися від своїх щоденних турбот і піти з легким серцем а часто ще лекшою кишенею, з легким або тяжким фотоапаратом «на ліси та гори»... зажити, нехай і недовго, отим щасливим життям, у якому в гармонії і душа і тіло. Правда, є і трохи «нещасних жінщин», як каже один із моїх знайомих. Не будуть вони могли дозволити собі на літнє «солодке безділля». Та що ж — трудно. Щиро з ними співчуваю. Може другим разом допише їм щастя. Зрештою не про них, хай вибачать, збираюся писати. Пишу про «щасливих». Розідутися вони напевно не голіруч, а з повними торбинками плянів, що їх успіли наскладати через довгу зиму й коротку весну. Відомо, хто з світливців не хотів би, щоб його мистецькі помисли й почуття естетики світло-тіни не прибрали реального виду — світлин. Та пляни плянами — а дійсність дійсністю. Пляни від себе такі далекі, як теорія від практики. Тимто й часто чимало розчарувань. Подумаймо: і пляни були гарні і гадка була, що «виправа» увінчається повним успіхом, і переконання, що привезеться з собою речі на правду цікаві. Тимчасом пішло попросту, як із Петрового дня: тут погода не дописала, там не було відповідних умовин, то врешті щось там поробилося, та не так, як було на думці. Підсумки — негодуння, опущений «на квінту» ніс, захитана віра в свої сили й т. п. Яка причина тому? Неуспіхів треба, на мою гадку, дошукуватися не в незнанні самої техніки негативу ні в недостачі того т. зв. «ока». Навпаки головна причина — це брак досвіду й незарадність, речі звісні, коли мова про світливців-початківців. Тимто й, не во гнів Вам Шан. Читачі, постарайтеся поділитись з Вами в оцій статейці своїм небагатим досвідом.

Зачинаю від народньої приповідки: Бог у дзвін, а чорт у калатало. Инакше: говоріть ви, кумцю своє, а я своє. Так і я. Про що ж, як не про етнографію. То вже така моя невилічима недуга, то ж вибачте, будь ласка. Правда, вже двічі цього року забирав я голос у цій справі на сторінках «Світла й Тіни» та писав про світлення народніх звичаїв, обрядів і картин зі щоденного життя, але загально, як про одну з ділянок фотографії Батьківщини. Тим разом тема звужена: етнографічна фотографія, хоч і це окреслення трохи зашироке. Отже — ще менше. Коротко: постарайтеся в отих кільканацятьох рядках написати про світлення народніх звичаїв, що саме світлити й як до цього забиратися.

Небагато світливців має змогу виїхати в зимі на село. Тимто й небагато в нас світлин зі зимових звичаїв. Автім невідповідна погода, часто й зимно відбирають охоту до праці. Тепер улітку якраз пригожий час зацікавитись цими звичаями й поробити відповідні світлини. Не хочу, щоби хто подумав, чи часом не писав я цих рядків у полудне на сонці ще й з відкритою головою. Як же: зимові звичаї влітку?!... Тимто й зараз таки зазначую, що в тім випадку мусимо обмежитися до світлення тих зимових звичаїв, що відбуваються в хаті. Тоді ніхто не зможе закинути нам, що світлина невірна, або недоречі.

Отак можна світлити різдвяні, андріївські й великопісні звичаї.

Скаже дехто: шахрайство. Нехай і шахрайство, але воно напевно

вийде на користь світлинам. Коли світлити так, як я оце пишу, тоді кожний з нас пан ситуації. Від нас залежатиме підшукання простої, ясної і стилевої хати, відповідне урядження її нутра, підбирання людей, навіть і ноші. Маючи так усе приготоване до світлення, можемо бути певні, що й при не дуже то повній опануванні самої техніки дістанемо справді цікаву й вартісну світлину.

Коли прийдеться робити нам світлини з таких звичаїв, що відбуваються вечором, уживаємо до насвітлювання магнетової стрічки. Вона дешева й дає лагідне й гармонійне світло. Одним метром стрічки можна насвітлити зовсім добре п'ять платівок (23—24° Шайнера при віддалі осяк 3 м і при прислоні 6.3) а це справді дешево. Магнетовий порошок (патрони), хоч і вигідніший в уживанні, не вказаний, бо дає справила контрастові негативи, що було б для нас небажане. Правда, магнетова стрічка горить помалу й насвітлювання триває нераз кілька секунд. Та нема чого побоюватися. «Зрушеної» світлини не дістанемо: в сільських людей нерви сильні. Зрештою кілька секунд — це дрібничка в порівнанні до тих кількох мінут, що їх мусіли пересидіти наші прадіди з приємною міною перед фото-апаратом, коли хотіли мати свою світлину.

Багато давніх звичаїв перевелосся. Тепер їх уже закинули, проте й з тим можна собі поради. Треба випитатися в старих людей, які то були звичаї і з якої нагоди відбувалися, зібрати по селі стару ношу, запросити собі людей і поробити світлини. Реконстрування старих, закинутих звичаїв — річ дуже важна, вказана й потрібна. Тільки в цей спосіб можна їх закріпити на знімках, доки вони ще в пам'яті людей, і так вирятувати їх для рідної науки.

Для прикладу подам старий звичай «фрицювання» на косарів. Тепер він майже затратився. Давніше кожного парубка, що перший раз вишов косити, старші парубки мусіли «офрицювати», тобто визволити на доброго косаря. Инакше не міг би ніколи піти з другими визволеними вже косарями на сінокоси. Таке «фрицювання» відбувалося по старому «закону», тобто після приписаного вже «церемоніялу». По кількох цікавих сценах кінчилося тим, що «кандидат» на доброго косаря ставав разом із почотом косарів, що з ними перший раз косив, перед коршмою, або хатою, а старий косар-майстер вилазив на дах і відповідною

Барвік & Божемський

власник: Станіслав Божемський

**Центральний склад фотографічних
апаратів і приладдя. — Окремий
склад радіо-приладдя**

5-6

Львів, Коперника 18, телефон 218-60

»орацією« (теж після »церемоніялу«) проголошував, що такий то й такий (імярек) прийнятий до гурту косарів.

Неменше цікаві звичаї пастухів, які також майже всюди позатрачувалися. І в пастухів є свої звичаї, свята, гри й забави. Зелені свята й »Пётра« — їх свята. Тоді збиралися вони на пасовищі, копали в землі стіл і гостилися, потому співали й бавилися.

Нажаль немає місця розписуватися, тимто кожний, кому цікаві ці речі, нехай розпитує людей.

Не треба згадувати, що влітку припадають обжинки, »Спаса«, бувають часом і весілля.

Доводиться кінчити й ще раз зазначити, що при світленні народніх звичаїв кожний світливець повинен кожну свою світліну якнайдокладніше вирежисерувати, підбирати і тло і людей, бо ж добра етнографічна світлина не залежить лише від композиції і правильного розложення світла й тіни. Попсувати її може таксамо один чорний »анцуг« зі жовтими мештами серед народньої ноші, як і бляхою крита криша й широкі »американські« вікна та поганеньке, нецікаве лице молоді при кашкеті »йо-йо« молодого. Тоді світлини не направлять ні довгі вусища сватів, ні постать матері в виверненому кожусі, ні коровай із »закруцьяками«. Тож краще, коли нашою літньою »добичею« буде кілька світлин, але добрих і цікавих, ніж десятки безвартісних.

Пишучи цю статейку, я певний, що не відкриваю ні пороку, ні Америки. Проте пишу, бо хочу поділитись із своїм небагатим зрештою досвідом з читачами в надії, що все ж таки декому дещо може це придатися. Гадаю, що й другі, користаючи з цього, що є в нас свій рідний, фаховий журнал, який дозволяє видвигати перед широким загалом наших світливців цікаві фахові справи, й собі поділяться своїм досвідом з усіми. Це річ корисна й потрібна. То ж нехай досвід одного стане досвідом усіх.

А тим, що зацікавилися світленням народніх звичаїв і схочуть попробувати в тій ділянці світливства своїх сил: щастя Боже!

Новини й добра рада, членам УФОТО знижка

ФОТО-РАДІО-ПАЛЯС

6-12

У ЛЬВОВІ, ПЛОЩА МАРІЙСЬКА ЧИСЛО 8

НОВИЙ БАРВНИЙ ФІЛЬМ

Ю. Д.

На популярнім відчиті, який уладила у Львові ф-ма «Жодак», висвітлено 60 метрівку барвного фільму «Жодахром». Яке велике було захоплення глядачів при появі цього фільму вказує факт, що на загальне домагання публіки фільм висвітлено наприкінці відчиту вдруге, хоч була вже досить пізна година.

Про самий фільм можна висказатися тільки в суперлятивах. Глядачі, що нераз уже оглядали в кіні різні барвні фільми, накручені різними досконалими системами й під тим оглядом мають вироблений смак, не могли налюбуватися неймовірною природністю барв, ясністю образу та велетенською його плястикою, чого досі ніде не зустрічали. Фільм «Жодахром» перевищив своєю якістю найсмівливіші сподівання та є дійсно ревелюційним винаходом, яким заслужено може похвалитися ф-ма «Жодак».

Знаємо, що від початку існування фотографії роблено безупинні спроби над тим, щоби дістати знімку в природних барвах. Зчасом намножилося так багато різних способів та систем, що годі було їх усіх збагнути. Всетакі не було ні одної, найбільш ідеальної, яка дозволила б на просте, легке й певне роблення знімок у природних барвах. У всіх системах були великі вимоги й недомоги, як напр. треба було дуже сильного освітлення при знімках, знімки не були достаточо гострі, а барвні фільми були за темні, бо висвітлювано їх крізь спеціальні фільтри й растри. Мимо цих усіх недомог барвні фільми тішилися все великим зацікавленням та всі їх радо оглядали. Очевидно технічні досліді намагалися ввесь час розв'язати питання барвного фільму якнайкраще й найкорисніше.

Всі досьогочасні практичні системи барвної фотографії основувалися на розщіпленні світла на три основні барви: червону, жовту й синю. Знімки роблено окремо кожною з тих барв, а опісля сполучувано їх разом для одної барвної картини. Самозрозуміле, що при тій системі треба було різних світлофільтрів, супроти чого фотографування було гяжке, непевне й неоднотайне.

Нова система «Жодахром» осягнула такий ступінь досконалости, що без порівняння перевищує всі відомі до цього часу. На плівці «Жодахром» фільмує аматор незвичайно просто й легко та без ніяких труднощів дістає барвні знімки, як передше діставав звичайні чорно-білі. Процент вдатности добрих знімок такий самий, як при звичайному фільмуванні.

Система «Жодахром» не вимагає підчас знімки ніяких світлофільтрів, які треба би було накладати на об'єктив підчас фільмування, як це має місце при всіх майже попередніх системах. Розщіплення світла на основні барви відбувається на самій плівці, яка має на собі аж 5 покладів емульсії та забарвленої желатини.

Систему цю винайшли два принагідні дослідники: Леопольд Маннес та Лев Годовський. Вони зовсім не званевики в ділянці фотографії, — тільки музики, — а барвною фотографією почали займатися для власної приємности декілька літ тому назад. У висліді їх взаємної співпраці з досвідній лабораторії Т-ва «Жодак» у Рочестері, де працювали над

своїм винаходом від 1931 року, користаючи зі знаменитих уладжень та фахової допомоги, дістали вони нову легку та певну систему барвної фотографії.

Плівка «Кодахром» має на собі 3 основні емульсії: найнижчий підклад — це емульсія начулена на червону барву. На ній спочиває тонісінкий поклад забарвленої желатини, що сповнює завдання світлофільтра. З черги наложена емульсія, начулена на зелень, покрита знову тоненьким покладом забарвленої желатини. Наприкінці є емульсія начулена на барви синю та фіялкову. Підчас знимки три основні барви розділюються вже на самій плівці: барва червона твориться на спідньому покладі, зелена на середньому, а синя на верхньому.

Дальша праця — це незвичайно скомпліковані хемічні переміни в лабораторії, де з навітленого негативу робиться відповідно забарвленний позитив. Усі три образи виявляють, як при звичайній черно-білій плівці, опісля кожну емульсію зокрема відвертають на позитив та відповідно забарвлюють. Так дістають на плівці три ідентичні образи, кожний в іншій барві; все те у висліді дає природну барву картини.

Ще одна дуже важна прикмета фільму «Кодахром»: він після виявлення незвичайно прозорий та не має практично зовсім т. зв. сріблого зерна, яке в купелях зовсім розпускається. Тому підчас висвітлення фільм «Кодахром» далеко ясніший, як звичайний черно-білий срібловий. Очевидно, якщо додати до цього цілу пребагату гаму кольорів у всіх найможливіших ломаних відтінках сочистих барв, то вражіння з оглядання цього фільму зовсім приголомшує вражіння черно-білого фільму. Хтонебудь спробує раз такого фільму, зовсім закине фільмувати на черно-білих плівках, тим більше, що ціна дуже незначно різниться від інших фільмів.

Ф-ма «Кодак» досліджує цей винахід теж у приміненні до нормального 35 мм фільму та до аматорських фільмів на формат 24x36 мм. Якщо вдасться це зреалізувати, то незабаром усі власники дрібноформатних камер матимуть змогу робити знимки у природних барвах та діставатимуть діяпозитиви, з яких можна буде робити відповідні матрици до евент. гуми, передруку і т. п.

Як бачимо з повищого, винахід барвного фільму «Кодахром» — дійсна ревеліяція в фототехнічному світі. Його значіння можна буде оцінити щойно з перспективи вжитку та практики.

Увага аматори! Якщо бажаєте гарно викінчити світлини, то зверніться до

ФОТО-VAN-DYCK

Львів, Третього Мая ч. 15 (будинок Центробанку)

Спеціальний відділ для лаякарів. — Ціни не вищі як у фотоскладах. — Фахові поради безплатно.

ДВІ ВИСТАВКИ

Д-р А. Ортинська

В місяці березні цього року були в Празі дві фото-виставки, одна т. зв. міжнародня, друга клубу пражських фото-аматорів. Цікаво відмітити, що обі виставки, головню «міжнародню», а тимсамим нехотячи і ця друга, набрали політичного забарвлення.

Міжнародня виставка була експонатом праць головню авторів чеських та совітських; невеликою кількістю образів була заступлена також Франція. Праці чеських авторів присвячені деталям, так що при значнім побільшенні творили більш або менш правильний орнамент. Приміром смерекова шишка побільшена так, що на образі бачимо правильний орнамент, зложений з трикутників. Або негатив фасади модерного дому викопіований двічі на одному папері в ріжних відклинах. Замилювання до деталей дійшло так далеко, що на виставі була сильно заступлена навіть мікрофотографія, рентгенограми і фотографія на службі поліції! Крім того було декілька гарних діточих портретів, і дуже мало краєвидів.

Численно були заступлені своїми композиціями малярі, так що — за словами критики — фотографія перестане бути доменою ляків, людей, які вкорочують собі нею нудьгу ферій, чи вільних від занять хвилин, перестане бути щасливою нагодою, а стане доменою спеціалістів. Подібно як письменники діляться на ліриків, драматургів тощо, так і фотографи будуть працювати в ріжних ділянках, як репортери, малярі, природознавці.

Rolleiflex

Ролляйфлекс і Ролляйкорд дають більше, ніж каже сподіватися їх ціна, бо мають те „особливе щось“, що його можемо лише натякнути словами: оригінальна творчість, прецизність, мистецьке виконання. Спитайте свого фотокупуця. Найбільш покутті зеркальні фотокамери

Rolleicord

Фірма: Franke & Heidecke — Бравншвайг'

Генеральне Представництво на Польщу: Володимир Глябіш, Варшава 4, Таргова 15.

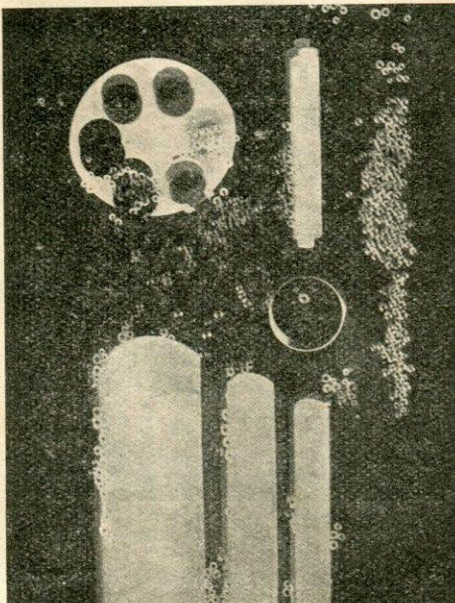
Образи совітські, великі, чисто вироблені. Ось вам Сталін з «най-добротливішою» усмішкою. При «вождеві» діти, селяни, дипломати. Дальше дула гармат, літаки, армія, праця в колхозах, у фабриках (тяжкі до випрацювання освітлення) та звичайний собі пес, що вие з го-лоду та холоду у мряці арктичної ночі (Символ Совітів! Ред.). Це був — на мою гадку — найкращий образ.

Цікавий був один відділ вистави, пропаганда за допомогою фото-монтажі. Приміром: три жилаві руки вбивають спису в відчинену пащу смока, під тим напис: «Наслідуйте примір Еспанії». Або: родина сидить кругом стола та обгризає ключі й підкови, радіючи що замість масла має принайменше залізо. Або: гієни розтягають по пустині трупи во-яків, під тим напис: «Я хочу здобути своєюм народові місце на сонці» — і багато того рода несмачних річей. (На нашу гадку авторка статті дуже лагідно й чемно осуджує злочинну пропаганду большевиків. Боль-шевицька фотографія служить — як бачимо з того опису — не якому-небудь мистецтву, а ординарній і брехливій пропаганді большевизму. Для того прим. на всесловянській виставці мистецької фотографії в За-гребі не було зовсім совітського барахла-агітки. Зате віддають свою батьківщину на поталу комунізмові ті, що приймають на свої виставки те мнине «мистецтво». Ред.).

Дальший відділ вистави творила кольорова фотографія — многона-дійні початки. — Найбільшу мистецьку вартість мали на тій виставці без-сумніву світлини Ман Рея (Man Ray) приміром цікавий «Фотограм». (Звертаємо увагу наших читачів на близький зв'язок з большевизмом усяких лівих формою світлиців, яких наслідувати захвалював нам п. В. Ласовський у своїй рецензії на останню нашу виставку. Показується зправила, що ті «шукачі нової форми», переважно здекласовані між-народники, причалюють звичайно до большевизму. Сильні напрямки

того рода були в Німеччині, Ма-длярщині й Італії, та коли в цих державах взяли верх національні уряди, «модерністи» перенеслися відтам до лібералістичних дер-жав, де ще можна дурити. Ред.).

Друга виставка «Пражського Клубу Фотоаматорів» була скромніша, не підчеркувала полі-тичних переконань, не відкидувала старих замилювань до портретів та природи, старалася захопити життя в моментах, поборювати труднощі освітлення вночі: нічних льокалів, вулиць, темних робітень, місцями ярко освітлених. З при-ємністю спочило око на неоднім портреті чи краєвиді. Не було тут ніяких фотомонтажів, ніяких сюр-реалістичних образів, навіть не було натюр-мортів.

Ман Рей

Фотограм

Виставка стрінулася з неприхильною критикою, як вистава «реакційна». (Очевидно, лібералістична інтернаціональна преса все хвалить «своїх» космополітів і міжнародників, а опльовує рідне, національне. Не треба цьому дивуватися, лише держатися двох річей: бойкоту такої преси й неприпинання до національної преси ніяких чужинців. Ред.).

Як член клубу мала я два образи на тій виставі, а то: «Шуварі» (гл. ілюстр.; світлений у безсоняшний липневий день) і «Лещетаря у мряці» (світлений у місяці січні серед густої мряки).

ДЕЩО ПРО ТОНУВАННЯ НА ПАПЕРАХ ДЛЯ ШТУЧНОГО СВІТЛА

Інж. Б. Іваницький

Нині фотоаматор і фотограф-званевик мало звертають свою увагу на цікавий, а іноді й дуже вдячний позитивний процес — тонування. Причини того, що популярність тонування впала, не треба однак шукати в немодерности вигляду тонованих образів, або в тому, що тонування як таке вже пережилося, а просто в моді сьогоднішнього дня, коли все робиться переважно в чорних тонах. Ще недавно, пару років тому, була мода на тонування і можливо якраз тому, що тоді тонували все, що було потрібно й непотрібно, — нині тонування майже не помітно. Але є це інколи на шкоду самим фотографам, бо часто їх образи могли б виглядати більш ефективно, коли були б тоновані.

Про тонування слід завважити те саме, що і про кожний інший фотографічний процес, а саме, що тонування дає лише тоді добрі наслідки, коли є на своєму місці не є пересадкою, коли відтінь добре підібраний до мотиву образу та коли воно саме добре переведене з технічного боку.

Тонування не можна ототожнювати з барвленням образів, коли цілий образ (а також і відворотний бік паперу) набирає барви, в якій образ барвлено. При барвленні чорне металічне срібло образу залишається й надалі чорним, а лише поверхня образу є покрита тонкою прозорою верствою даної барви. При тонуванні ж навпаки: світло образу й відворотна сторона паперу залишаються цілком білими (інколи забарвлюються, але це від хиб при праці, або від хибно складеного розчину; правильно цього не повинно бути), а лише чорне металічне срібло перетворюється в якусь сполуку, що має якусь барву. Ця барва залежить від того, чим тоновано відбитку, а відтінь барви — від ґатунку самого паперу. Папери різних ґатунків і різних фірм дають різні відтіні;

**Новини сезону 1936 — фото-апарати й приладдя
великий вибір — дешеві ціни — найдеш у фірмі**

6—?

інж. А. ШАРФ

ЛЬВІВ, СІКСТУСЬКА 2, ТЕЛЕФОН 253-47

Братчик і сестричка

подякують своїм родичам аж геть пізніше за те, що закріпили на образку їх веселі іграшки, благий момент їх безжурного дитинства. Фотоапарат, що наче сотворений до знімок дітей, — це ІКО-ФЛЕКС. Його зеркальний прилад дає змогу найбільш точного наведення на гостроту й оглядання образу на преясній матівці аж до моменту знімки. Цайса об'єктиви Тессар чи Тріотар, затвір Компур-Рapid до $\frac{1}{500}$ сек., рямковий шукач, автоматичний чисельник знімок, вирівнювання паралелі й показник глибини поля гостроти усовершенують ІКОФЛЕКС, найбільш досконалим зеркалку для 12 знімок 6x6 см на нормальній плівці В II 8. На бажання висилаємо радо особний проспект.

Мистецькі знімки дістанете при трьох умовах:

Цайс-Ікона камера
Цайса об'єктив
Цайс-Ікона плівка!

Генеральне
представництво:

Й. СЕГЛОВИЧ
Варшава, Монюшка 2

тому щоб одержати якийсь відтінь, мусимо працювати на папері, якого властивості до тонування вже знаємо.

Головною передумовою добрих вислідів тонування є добре закріпленний і дуже добре промитий позитив. Емульсія позитиву не сміє також бути чинбована (гартована), бо тоді вона не буде однаково пропускати в себе купіль і через це можуть повстати різні плями, смуги і под. Окрему увагу треба також звернути на воду, в котрій промиваємо образ чи то по вибілюванні чи по конечному витонуванні. Коли для приготування купелів, якими тоновано, взяли ми також червону ціянову сіль (залізошестиціанід трикалійний), а в воді є сліди солей заліза, то може повстати синє забарвлення (деякі солі заліза дають з червоною ціяною сілью — берлинську синьку). В такому випадку слід образ зразу по купелі сполоскати в дощевій воді, а тоді щойно мити у звичайній. Для успіху в праці слід придержуватись точности в рецептах купелів, дальше педантичного переведення поступу праці та якнайбільшої охайности. Всякі занечищення, що можуть бути на емульсії, як плями від пальців занечищених різними хемікаліями або маснотою і под., дають зправила різні плями, смуги, або нестоновані місця (на місцях, де була маснота). Тому часто вживаємо при тонуванні пінцету, щоб не брати відбитки пальцями. Пінцета мах бути не металічна, а рогова чи кістяна, бо деякі хемікалії, вживані до купелів, можуть реагувати з металем пінцети.

Перед тонуванням слід фотографії добре розмочити у воді, найліпше дестильованій або дощевій. Купелі робимо теж з дестильованої або дощезої води. Дощева вода взагалі може стати у великій пригоді світлицеві. Однак збирати дощеву воду треба не на самому початку дощу, але за якийсь час, коли дощ уже збив на землю порох з повітря та сполоскав добре дахівку. Посудину, до якої збираємо дощівку, треба теж сполоскати дощевою водою. Таким способом зібрана дощівка мало чим різниться від дестильованої води. Має тільки більше розчинених у собі повітря та ріжних газів, що в повітрі; та вони на тонування не впливають.

Для позитивів на шклі (діяпозитивів), як тих, що їх вішається на вікна, так і тих, що призначені для проєкційного апарату, можна вживати ці самі рецепти і приписи, що і для образів на папері. Тут треба звертати ще більшу увагу на промивання перед тонуванням (себто після закріплення), після вибілюючої купелі та по тонуванні, бо емульсія діяпозитиву звичайно груба від емульсії паперу, отже й потребує більше часу для досконалого усунення ріжних розчинів зі своєї верстви.

Тонування відбувається переважно в двох розчинах. В першому, т. зв. «вибілюючому», чорне металічне срібло образу переходить у якусь сполуку срібла (є це звичайно хльорид, або бромід срібла, що має блідо-жовту барву, або просто майже безбарвний; відси й назва того розчину «вибілюючий»), що реагує з тонуючою купіллю тоді, коли чорне металічне срібло не реагує. Після вибілення та промиття образу, образ тонуємо в купелі, що переводить цю сполуку — в іншу сполуку, яка вже має забарвлення. При т. зв. «прямому» тонуванні чорне срібло образу безпосередньо переходить у барвну сполуку. Тонування в двох купелях дає завжди більш рівномірні наслідки, ніж безпосереднє тонування.

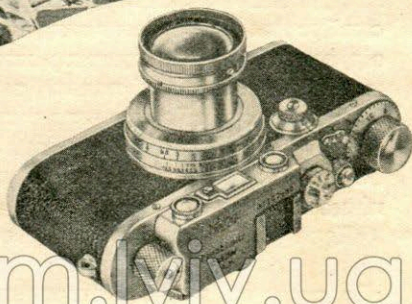
**Розпущений парус ..
на прогулку в неділю**

Ці прегарні години щасливих переживань будуть ще кращі — з Ляйкою як товаришкою. Завжди готова до послуг — задержить на знімках усі гарні враження. Недосяжна справність Ляйки здобула їй все-світню славу. Проспекти і цінники даром!

ERNST LEITZ · WETZLAR

Генер. представництво: Варшава, Хмельна 37а

Позі! Книжку п. з. „Ляйка в Польщі“ можна вже набувати по всіх фотоскладах. Ціна 5:35.

При кладенні образів до тонуєчих купелів (особливо при прямому тонуванню) треба слідкувати, щоб уся поверхня образу була покрита розчином одночасово й рівномірно. Підчас тонування, треба весь час колихати мискою з купіллю.

Що ж торкається часу промивання, чи то по вибіленні, чи по цілковитому стонуванні, то треба рахувати, що 10 хв. промивання образу в протічній воді по своєму діланні приблизно рівне 20 хв. промивання в мисці, коли за цей час 7 разів змінено воду.

В черговому числі подамо рецепти для тонувальних розчинів.

(Кінець буде).

З НАШОГО ДОСВІДУ

Плівка Кодака «Панатомік» дуже світлочула на червоні промені. При виявлюванні її легко зіпсувати й побільшення дістануть тоді «зерно». Щоб можна було робити з неї великі побільшення на 50 x 60 см. без зерна, виявляємо негатив у виявнику Кодака Д 76. Виявлення повинно закінчитися продовж 8 хвилин при температурі речовини 18° С.

Не навивайте занадто тісно плівки на рольку. Це спричинює порисування ніжного целолююїду й дає т. зв. «телеграфічні дроти» на негативах.

Стяжка плівки, чи пак фільму підчас просихання скручується дуже легко. Цьому треба запобігати й тому підчас просихання стяжки обтягуємо її з долішнього кінця, повисивши напр. кліщики тощо. Якщо стяжка дуже туга, купаємо її після останнього промивання в 15%-вій розчині гліцерини.

Структура паперу й зерно стоять до себе підчас побільшення в близькому відношенні. Який вплив має поверхня паперу на передання зерна з дрібноформатного негативу — всякому відоме. Лискучі поверхні передають зерно дуже докладно, грубозернисті — найменше. Але для малих форматів ці остатні роди паперу нада-

ються ще найменше, бо вони приголомшують подробиці картини. Найкраще було б уживати до малих форматів, до яких можемо зачислити всі аж до 10 x 15, поверхні паперу з ніжною структурою. Вона з одного боку виправляє дещо видатність зерна, з другого підкреслює можливо найбільше мистецькі вальори фотосу. Такі прикмети має напр. «Агфа-Філігран-Бровіра», «Кодак-Кодура-шовковий», «Пігмент-Тума Спеціаль» і под.

Ю. Д.

Скляні пляшки, слоїки й баньки це важна частина фотолабораторії. Правдивий фотоамастор збирає їх дбайливо і уживає з розвагою. Важне передовсім те, який комір має пляшка та як вона закривається. — Дорожчі й потрібніші бувають пляшки з темно-жовтого скла, бо тільки в них можна зберігати речовини, на які впливає світло. Розуміється, що і якість барви й самий спосіб фабрикування грають тут чималу роль.

Переховуючи речовини, треба все розвідати, чи на них впливає світло, чи ні, й відповідно до цього вживати білих або жовтих пляшок. Хемічні речовини годиться зберігати в добре закоркованих пляшках і слоїках, у прохолодному та сухому місці, бо вони переважно нестійні на повітрі й на них впливають кисень, двооксид вуглець і вогкість. Тому не менше важна справа корків і затичок.

Найдорожчі й найвигідніші пляшки зі скляними притертими затичками, що дають герметичне закривання. Але в них не можна держати їдких лугуватих речовин, що шкідливо впливають на скло. Внутрішні сторони слоїків з їдкими лугуватими речовинами та концентрованими розчинами карбонатів згодом стають шершаві. Шершавіють також притирані затички і пропускають повітря.

Їдкі лугуваті речовини треба зберігати лише в посудинах, що закриваються каучуковими або парафінованими корками.

Парафінований корок це звичайний корок, оброблений у гарячій парафіні. Закривши ним пляшку, добре ще для докладности обливи закриття гарячою парафіною.

Такими корками й таким способом конче треба зберігати всі розпускарні речо-

Не вірте нашим словам!

**Домагайтеся річевих ДОКАЗІВ, а саме
прібок, краєвих паперів ФОТОН, щоб
самому переконатися, чи справді не
дорівнують вони найкращим загранич-
ним паперам.**

Домагайтеся скрізь знаменитого роду

Б Р О М О Н

Ф О Т О Н

Варшава 12, вулиця Рейтана 7

вини, які сильно вибирають з атмосфери вогкість і разом з прийнятою водою утворюють помалу розчини.

Незлі й гумові корки, але вони значно дорожчі.

Можна також звичайні корки обвивати целофаном. Квадратовий кусень целофану намочити в воді й, коли розмокне, поставити на отвір пляшки чи слоїка та втиснути корок. Вони добре надаються на зберігання розчин виявників, яких часто вживаємо, а які скоро й сильно (пірогальоль, гідрохінон) оксидуються.

Речовини, що підлягають процесові звітрювання, цебто такі, що віддають кристалічну воду повітрю, при чому втрачають кристалічну форму й перетворюються на порошок, найкраще зберігати в особливих посудинах, що герметично закриваються і цілком усувають вплив повітря.

Ст. Щ.

З НОВИН ФОТОПРОМИСЛУ

»Дірект-Дуплікат-Фільм«. Негативи великого формату, потрібні до техніки гуми, пігменту, олію і т. п. роблено до тепер клопітливим способом з побільшення через діяпозитив. Ф-ка «Агфа» випустила на фото-ринок спеціальну плівку «Дірект-Дуплікатфільм», з якої завдяки відверненню образу можна відразу робити великі негативи. Вжиток цього матеріялу зменшить видатки та упростить працю дрібноформатникам, що займаються вільними техніками.

Красіві фільмові фотоапарати. Найпримітивніші скринькові камери «Бокси» — це улюблені апарати фотострільчиків. Маємо докази, що навіть наші поважніші світлиці фотографують такими «боксами» та дістануть ними напrawdę мистецькі образи. Один з апаратиків цього типу камера «Фільма» виробництва «Камера Польска». — Фотографувати цю камерою дуже зручно, бо не треба наставляти на гостроту: від 5 м аж до безконечности все є гостре. Часові знімки робимо на видержку, моментки на $\frac{1}{30}$ сек. Світломіць 1 : 11 в літі вистарчає до всяких знімок.

Апарат «Фільма» робить знімки на формат 6 x 9 см, коштує 15.— зол. Недавно появилася другий модель цієї камери «Фільма 2 Р». Робить 8 знімок формату 6 x 9, або 16 знімок форм. 4,5 x 6; коштує 16.— зол.

Новий «Рідакс». Бельгійська фоторобільня Геварта завела новий рід газового паперу «Рідакс» з поверхнею дискретної рожевої барви. Цей папір, назначений «Рідакс 9», можна дістати в семи різних градаціях.

Негативний матеріял останніх днів. Фотографічна продукція майже щодня кидає на фото-ринок нові емульсії, збільшені світлочуlostі та зменшене зерно. Головно перед літнім фото-сезоном можна завважити посилену діяльність фотовиробництва.

Попри загальновідомі та добре випробувані знані нам фотоматеріяли під видом платівок, плівок та плосківок, згадаємо на цьому місці про найновіші роди негативного матеріялу для камер: Ляйка, Контакт, Педді, Ретіна і под. Є це нормальний кіновий фільм 35 мм, з бічною перфорацією, на якуму дістаємо негативи величини 24 x 36 мм.

Передусім звертає увагу Геварта Спеціяль, дрібнозернистий фільм, що

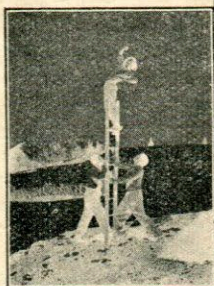
К Л І Ш

репродукційні заведення Шлєсера

Львів, вул. Коперника 28 - тел. 248-46

Виконує: друкарські кліші черткові, сіткові
і колірові — реклямові — рисункові

Побільшення з негативу на плівці Геверта

надається до всіх знімків. Його світлочувлість 18—19° Ш., висока ортохромазія, широка градація та незрівняно дрібне зерно.

Дальше йде Експрес Суперхром 23° Шайнера, дуже світлочулий, бездоганна ортохромазія, дрібне зерно, надається передусім до знімків при несприятливих світляних умовах (хмарна погода, зимою) та в тих випадках, де вимагається незвичайно швидкого «стрілу» (спортові знімки).

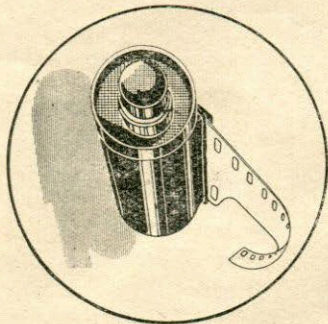
Панхромоза Мікрогран, 18° Ш., вповні панхроматична тотальна передача всіх барв дуги, гарне дрібне зерно; надається до всіх знімків.

Панхромоза, при денному світлі має тільки 24° Ш., при штучному (спец.

електричному) 26" Ш. Знаменита панхромазія запевнює правильну передачу всіх барв.

Геварт Сафеті Позітіф з широкою градацією до позитивів.

Набої до Ляйки Геварта в ідеальному упакуванні до денного світла вдоволяють і найвибагливішого аматора. Конструкція набою дуже проста, не менше прецизна та дуже дбайлива навіть у найменших подробицях. Набій складається зі: 1. шпулі, 2. бакелітової охорони з одного кусника та 3. бакелітового заденка. Всі частини набою дуже докладно виготовлені. Спеціально забарвлені заденки, дозволяють розпізнати, якими фільмами набитий набій, а саме: а) червоний для фільму Спеціаль Негатіф, б) брунатний — для Експрес Суперхром, в) зелений — для Панхромоза й Панхромоза Мікрогран.

Високі прикмети цих фільмів роблять їх першоякісним негативним матеріалом для найповажнішого світливця. Передовсім широка світлопружність дає навіть з найслабшого негативу добрі копії. Широка градація дозволяє на гарне перероблення та по-

дрібно випрацювання найвищих світел та найглибших тіней, при захованні цілої скалі посередніх півтонів. Супроти цього можемо мати з таких негативів блискучі гармонійні побільшення. Знаменита противідблисковість дозволяє оминати розпоснення світла та дає гострі знімки під світло.

Негативні фільми Геварта для Ляйки, Контактсу, Педжі, Ретіні й т. д. продається в троякому упакуванні:

1. набої, що заступають, ба навіть перевищують касети до денного світла.

Бо коли касету треба щойно набивати фільмом у темничці, то набій є кожночасно готовий до вжитку. Це має велике значіння головним на прогуляках.

2. касети до денного світла;

3. звійки: а) по 1,58 м, себто пересічна довжина одного набою, нумерована на 36 знімок; б) по 3, 6, 9, 12 набов, кожний 1,58 довгий, до набивання в темничці.

Очевидно фільм є розтятий та понумерований.

Л. К.

І Ц Е І Т Е

Цікавий відчит. Дня 17. V. ц. р. інж. Маріян Дедерко, технічний директор кінематографічного відділу ф-ми «Кодак» у Варшаві, виголосив у Львові три коротенькі відчити: 1. про барвний фільм «Кодахром», 2. про поляризуючі світлофільтри «поляскрінк» та 3. про аматорське фільмування «8-кою». Після кожної прелекції був короткий показ фільмів. — Барвний фільм «Кодахром» обговорюємо докладніше в цьому числі на іншому місці. Тут перекажемо тільки кількома словами значіння поляризуючих світлофільтрів, що повинно зацікавити світливців, бо з явищами поляризації зустрічаються вони дуже часто. — Явище поляризації тісно вяжеться в практичній фотографії з явищем відбитого світла, або т. зв. рефлексів. Ці рефлекси стають нераз прикрими й небажаними розбивачами гармонійної цілоти світлини, а нерідко зовсім унеможливають сфотографування якогось блискучого предмету. Добре пригадуємо собі з третьої виставки Уфота «Львів у світліні» прегарну знимку вистави «Народньої Торговлі» крізь виставову шибу, роботи п. мігра Фіголя. На виставовій шибі відбився цілий ряд перекупок з ринку, вози на вулиці та мимохідні прохожі. Очевидне, це все на тлі товарів та емблемів «Нар. Торговлі» робить гарне вражіння та має в конкретнім випадку мистецький сенс. Всетаки у практичній фотографії такий подвійний образ був би дуже небажаний, а світливець надаремне намагався б усунути в якийнебудь спосіб відбиту в шибі вулицю.

Сьогодні в подібних випадках помагають світливцеві поляризуючі світлофільтри. Помінаючи довгі теоретичні виводи про схеми світляних дрозань променів та прикмети деяких кристалів відповідно заломлювати й погложувати промені світла, скажемо коротко, що поляризуючий світлофільтр, нахилений під кутом ок. 30° перед об'єктивом зовсім нівелює рефлекси блискучих предметів. На показі фільму, накрученого з поляризуючим світлофільтром і без нього, глядачі мали нагоду побачити, як то немов за одним кивком чародійної палички зникали світла з віконних шиб

освітленої сонцем каменіці, з черепяного даху, з дівочої голівки, прибраної в блискучі цяцьки і т. д. Поляризуючий світлофільтр являється дуже цінним допоміжним засобом у щоденній фотографії. — Дуже цікавий був теж показ аматорських фільмів, накручених системою «8-ки». Образ, проєктований на екран був величини 1,5 x 2 м й глядачі зовсім виразно бачили сценки з домашнього господарства, прогульок та святочних імпрез. При тім не один переконався, що замість безнадійно псувати фотоматеріал на невдатні світлини, краще таки купити за ті самі гроші фільмовий апарат і певно, вигідно й легко фотографувати «живі картини». Гостей була повна сая, між ними чимало українських світлиців.

Ю. Д.

З ВИСТАВ І ФОТОКОНКУРСІВ

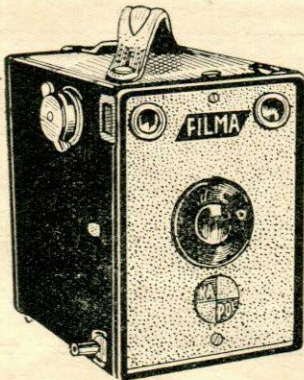
Цікаві висліди конкурсу. Кілька днів по останньому реченці для пересилок на найбільший німецький дорічний аматорський конкурс «Фото-Поршт» проголосили вислід цього конкурсу. Загальне число надісланих світлин значно перевищило всі попередні пересилки; до пятого конкурсу наспіло їх аж понад 40.000. А без сумніву пересилок було б далеко більше, якщо б велике число аматорів не вислало заздалегідь призначених на конкурс світлин під осуд людей зовсім несприятливих до оціночної комісії, до різних далеких місцевостей, щоби передовсім довідатися чи їх участь у конкурсі матиме якусь ціль. В більшій кількості випадків можна б цим осторожним дати добру раду, щоби взагалі не брали участі в конкурсі, бо ж не трудно передбачити, що такі світлини, менш як середньої вартости, не можуть одержати нагороди.

По першій і другій оцінці остало 5000 світлин до дальшого розгляду. При остаточному розгляді розділити намічених 80 нагород на 129 світлин. Треба тут зазначити, що перші дві нагороди оціночна комісія признала за цілість праць, а при дальших вирішувала тільки один або два образи.

Як уже — дуже цікавий при цьому дорічному конкурсі перегляд камер і негативних форматів світлин, що одержали нагороду. Дає він ось який образ:

Нагороджених світлин 129 = 100%. З них припадає на:
 фотоапарати на платівки 9,5 x 9 до 10 x 15 — 26 світлин = (понад) 22%;
 ф.-ти на шпулеві плівки 3 x 4, 4,5 x 6, 4 x 6,5, — 7 світлин = (нижче) 5%;
 ф.-ти типу «Ляйки» 24 x 36 мм — 31 світлин = (округло) 24%;
 Ролляйфлекс і Ролляйкорд — 58 світлин — (докладно 44,96%) 45%;
 Інші дзеркальні камери — 3 світлини = (нижче) 2%;
 Нормальні камери на шпулеві плівки 6 x 9,
 включно з одною 5 x 8 — 4 світлини = (округло) 3%.
 Разом 129 світлин = 100%.

В. Г. Дирінг.

На прогульки лише з фотоапаратом

ФІЛЬМА 2—R

на формат 6x9 і 4.5x6

Бо це камера

тривка, справна, ошадна

Ціна 16.— зол.

Проспекти даром у фотоскладах.

Фабрика: КА-ПОЛЬ-ХОДЗЕЖ

НАШІ ІЛЮСТРАЦІЇ

А. Ортинська: «Шуварі». Послугуватися головню півтонами при компоуванні образу — річ доволі трудна. Виключаючи кусні берега, що зліва і трішки зправа замикають кадр і творять основу, на якій спирається цілість, решту й водночас головну частину займають самі півтони. Вони викликають почування якоїсь сірої одноманітності, хоч може й типової для праці, а проте око блукає між дрібними паростями шувару й не знає кудою спрямуватися. Спочати на різкому тоні берега, чи даліше безнадійно шукати чогось між сірим шуваром і такими ж дрібними хвилями води. Причина того лежить у самій темі; бракує теж сонця, що оживлювало б більше образ. Та чи все те, взяте разом, не передає нам саме вражіння, яке маємо, оглядаючи шуварі в безсонішний день?...

Дальші дані про картину в статті самої авторки в цьому ж числі.

Д. Фіголь: «Юдин гріш». Праця, перша нагорода на другій виставці УФОТа, що найшла вже доволі широке признание, дає доказ, як фотографічним способом можна трактувати в цьому випадку символічні, і взагалі устійнені, можна б сказати, «клясичні» теми.

Щодо композиції плям, праці не можна нічого закинути. Мистець послугується плямою з великою рішучістю, вміло, не лякаючися сильних акцентів, використовує її для підкреслення головного мотиву, передумано вяже нею поодинокі плями образу в одну композиційну цілість.

Рисунок не має тут замітнішої ролі.

Цього типу праця не може бути випадкова: вона дає авторові заслужене свідощтво мистецької зрілості.

Знімано фотоапаратом 9x12, на платівках «Супер-Хромоза» Геверта; побільшено на «Гевалюксі».

О. Мох: «Самота». Дерева живуть, як люди. Ліс викликає в нас вражіння суспільності.

Здається, що людина має свободу рухів. Та є люди, що не тільки не хочуть, але й не можуть жити у громаді. Як дерева, що ростуть окремо. Тому останні ще легше можуть в нас будити вражіння самоти й жалю.

Вузенський перший плям, три дерева оподалік від лісу як головний мотив і небо тло — це складові елементи образу. Головний мотив зручно вяже перший плям із тлом. Композиція цілості переведена на основі клясичного «золотого поділу». Головний мотив умістив автор у найсильнішому місці образу і оживив його найякішою грою світел і тіней (чорні верхівя дерев і білі хмари). Все разом наче завмерло, наче задержалося в русі. Дивна, глибока й потрібна тут статика посилює вражіння самоти.

Знімано «Лякою» на плівці «Агфа-Ізохром_ФФ», фільтр «Ліфа 2», $\frac{1}{20}$ сек. при 1:9, в сонці, літо; побільшено на «Агфа-Бровіра» слоневої зернистої поверхні.

В. Тарнавський: «На піску». Діточі жанри це невичерпана криниця погідних тем і мотивів для фотографа. Дитина не здає собі справи з ваги моменту знімання й тому, навіть коли дивиться просто в об'єктив, не позує й не тратить нічого з природности й дитячої непосредности.

Пісок творить добре природне тло й не перевантажує образу зайвими подобицями.

Розглядаючи працю під оглядом композиційної стійности, можна б звернути увагу на деяку несущільність мотиву. А саме крайню дитину по правій стороні треба би при побільшуванні поминути. Праця зискала б тоді на композиційній цілості.

Щоб виминути неправильности в рисунку (нога крайної дитини по лівій стороні), краще знімати такі жанри з більшої віддалі, вживаючи водночас об'єктиву з довшою вогнищевою.

Знімано камерою 10x15 см, на платівці «Альфа-Ультра_Орто-Антігальо»; копівано на «Альфагазі» нормальнім.

С. Щ.

ЩО ЧИТАТИ

«Новосці Фотографічне Альфи», № 15 приносять, як звичайно кілька цікавих статей, найвизначніших польських мистців фотографів і водночас теоретиків фотографії. Др. А. Вечорек присвячує увагу проблемі тла в фотографії, розважає над взаїмним відношенням різних плянів при компонуванні образу й доходить до висновку, що якнайкращою школою тла є краєвид. Ян Булгак у статті «Фотографія дерев і лісу» подає кілька цікавих підходів до цієї теми. Й. Сьвітковський займається явищем солляризації. Др. Т. Ципріян пише про пресове й реклямове значіння фотографії і дошукується причин, що здержують розвиток цієї ділянки в нашому краї. Статтейки про закріпник, про градацію нових «Ювілейних» платівок фабрики «Альфа» і актуальні новинки доповнюють вибагливий текст журналу, що вже від кількох літ стоїть на сторожі й у службі краєвого фотографічного руху. Не знаємо тільки, чи зелена фарба ротогравюрою виконаних репродукцій із праць Вечорка підноситься їх естетичну вартість? **Ст. Ш.**

Папiery i chemikalja fotograficzne „Foton“.

Під цим наголовком варшавська фабрика фотографічних паперів «Фотон» видала на днях книжечку, в якій фотоаматор може знайти цінні вказівки, як копіювати, побільшати, тонувати й узагалі опрацьовувати всякі папери її виробу. Крім цього книжечка приносить цікаву таблицю з порівнянням паперів деяких виробництв і перегляд сортів паперів фабрики «Фотон» з докладним описом властивостей і поверхні кожного окремого гатунку. На жадання фабрика висилає книжечку даром. Адреса: Ф-ма «Фотон», Варшава 12, Рейтана 7. **Ст. Щ.**

«Еро-Фото», Зима 1936. Це 3. число журналу познанської фабрики «Еро», що від давна виробляє доброї якості негативні матеріали, а тепер почала також продукцію паперів. На зміст числа склалися статті: «Під знаком сонця й зимового

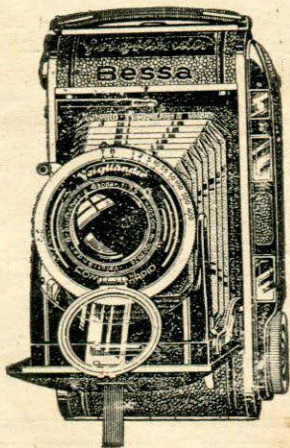
Фотоапарат

найвищої класи

Wiglander

БЕССА

з далеміром

об'єктив світлосили 1:3.5, найбільш прецизний далемір, два формати в одній камері 6 x 9 і 4.5 x 6 см., язичок до спусту затвору на денці камери (замість вужика). БЕССУ з далеміром за зол. 351— можна вже набувати в поважніших фотоскладах.

Проспекти висилає даром

Генеральне Представництво:

ВАРШАВА, ВУЛИЦЯ ХМЕЛЬНА число 47а

роби фабрики «Еро» та квартальна хроніка. Рецензія «Естетики Світла» Булгака вказує на заінтересування і напрям дальшого розвитку цього журналу.

В цьому числі фабрика «Еро» оголошє також другий фотографічний конкурс, призначаючи на цю ціль нагороди в сумі 700 зл. Слід би й нашим фотоамасторам зацікавитися виробами цієї фабрики й узяти участь у конкурсі. Жаль тільки, що у Львові годі дістати паперів виробу цієї фабрики. **Ст. Ш.**

«Перуц - Міттайлюнген» по однорічній перерві почали виходити наново в новій, незвичайно дотепній і практичній формі. Окремі сторінки тексту прикрашені вибагливими ілюстраціями, редаговані так, що кожна картка присвячена окремій ділянці фотографії. Картки — получені з хребтом оправи перфорацією й тому даються легко видирати. Крім того кожна картка має вибиті два отвори, якими можна насилувати її на дрот оправи. Зложивши цілий річник, видираємо всі картки, впорядковуємо їх за відповідними числами по різних ділянках чи темах фотографії й насилуємо на дроти спеціальної оправи.

Ціна передплати дуже низька — 0.90 нім. марки річно. Щиро поручаємо цей дво-місячник усім нашим світлицям. Замовляти через представництво Перуца, ф-му А. Ганц, Варшава, вул. Шпитальна ч. 5.

ВІД РЕДАКЦІЇ

Кінець статті про перспективу відкладаємо з технічних причин до чергового числа журналу. Число спізнене знову через неточність передплатників і деяких фірм.

Страшне лінивство огорнуло наших читачів! До другого конкурсу «Світла й Тіни» зголосилося досі ледви трьох передплатників, хоч умовини конкурсу дуже легкі! Більше енергії! Адже самих нагород є десять...

Вп. Проф. В. Федорчак. Просимо вислати нам фільми-негативи знімок «Селянська хата в снігу» й «Весілля на дворі». Відішлемо все разом і помістимо в чергових числах. Вишліть у картонику, щоб не поломили на пошті.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ

Вирівнюйте передплату! Несовісним, пізно та неплатникам здержимо вресні вистилку нашого журналу! Коли не можете заплатити довгу відразу, то пришліть передплату за 1936 р., частину довгу та напишіть до адміністрації, що довг будете платити ратами.

Допоможіть журналові! Домагайтеся, щоб фірми, в яких купуєте фото-приладдя, давали свої оголошення до «Світла й Тіни». У фірмах, які оголошуються в нашому журналі, покликуйтеся при купні на ті оголошення. Пам'ятайте, що оголошення, це основи кожного фото-журналу!

Надсилайте адреси відомих Вам українських світлиців, щоб ми могли вислати їм оказові числа нашого журналу. Приєднайте хоч одного точного передплатника одинокому українському фото-журналові!

До набуття в нашій адміністрації річники «Світла й Тіни» з 1934 (за 7 зол) та 1935 р. (за 8.50 зол.) (без поштової оплати). З річника 1933 р. можна набути лише числа 3—4 та 7—8 (по 75 гр.). Спішіть зі замовленням, бо запас малий. Річники всилаємо лише за попереднім надісланням грошей.

Кому не треба зошитів «Світла й Тіни» чч. 4 з 1936 і 1—2 з 1933 року, нехай надішле їх до адміністрації «С. і Т.», яка зачислить йому їх рівновартість на нову передплату.

Передплата: річно 8.50 зол., піврічно 4.50 зол., чвертьрічно 2.40 зол. Ціна примірника 0.80 зол. — Конто ПКО: «501.524 Ярослав Савка — Львів». Видає й за редакцію відповідає Ярослав Савка.

Адреса Редакції й Адміністрації: Львів, вул. Реймонта (Содова) 4. м. 1.

Графічну обгортку виконав артист Святослав Гординський.

На обгортці знімка Василя Проня п. н. «Дудар».

Редакція застерігає собі право поправляти й скорочувати надіслані до друку статті. Рукописів редакція не звертає. — Репродукування ілюстрацій і передруки тексту заборонені. — З друкарні Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові, вул. Чарнецького ч. 26.

*Невеликі приходи
вимагають від нас ви-
речення багатьох при-
ємностей,
та фільмування ама-
торським апаратом*
Сіне „KODAK” Вісім
є для нас доступне!

*Одна сценка на стяжці Сіне
„Кодак” 8 коштує менше
ніж одна знімка 6×9 см,
додаючи кошти негативу,
виявлення й скопіювання.
Та скільки ж більше приєм-
ности дає оглядання любих
сценок з нашого власного
життя на екрані, в себе,
серед близьких і приятелів.
І при тім фільмування лек-
ше від фотографування
сприйнятливим апаратом.*

Сіне „KODAK” 8

об'єктив 1:3.5

*не вимагає наставля-
вання на гостроту.
Коштує лише 265 зол.
Стяжка на 24—26 сценок
разом з виявленням зол.12.
Багата випозичальня на-
учних і забавових фільмів.
Огляньте апарат*

Сіне „KODAK” 8

в кожній більшій фотоскладі

КОДАК Сп. з О. В.

*Варшава
п.л. Наполеона 5.*

**Папір
Альфабром
26**

**гравуровий
кремовий**

завдяки своїй характеристичній
поверхні надається особливо до
образів з мистецькими вартостями

має

**оксамитний полиск
і глибоку чорноту**

а нівелює

зерно й похибки негативів